

ระดับชาติ

ด้านพุทธศาสนาและปรัชญา

ห้องประชุมย่อยที่ ๕ ห้อง ๔๐๗

อาคาร ๑๐๐ ปี สมเด็จพระพุทธมหาราช (อภ. อสภมหาราช)

National Conference Group 05 : Buddhist Studies and Philosophy

(Room 407)

ผู้ทรงคุณวุฒิ :

๑. ศาสตราจารย์ ดร.ประยงค์ แสนบุราณ

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

๒. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฉลอง พันธจันทร์

มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

แนวคิดการเผยแผ่คำสอนพุทธศาสนากับหน้าที่ของนักวางแผนการเงิน
The Concept of propagation of teaching in Buddhism and Duties of
Financial advisor

ดร.ประวิทย์ บุญใจ*

บทคัดย่อ

บทความนี้เป็นการศึกษาเปรียบเทียบแนวคิด หน้าที่ ของพระสาวกของพระพุทธเจ้าที่ได้ทำการเผยแผ่แนวคิด การดำรงชีวิตของมนุษย์ในช่วงยุคพุทธกาลกับการวางแผนการเงินในยุคปัจจุบัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาดังต่อไปนี้ ๑) ศึกษาแนวคิดการทำหน้าที่เผยแผ่หลักพุทธธรรมที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศในยุคพุทธกาล ๒) ศึกษาหน้าที่ของนักวางแผนการเงิน การประกัน ว่ามนุษย์เราต้องวางแผนอย่างไร ๓) เปรียบเทียบการวางแผนชีวิตในยุคพุทธกาลกับการวางแผนการเงินในยุคปัจจุบัน

หน้าที่ของนักวางแผนการเงินคือการวางแผนเพื่อป้องกันความเสี่ยงภัยอันเกิดจากเหตุการณ์ไม่สามารถคาดการณ์ในอนาคตได้ เช่น การวางแผนค่าใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาล การออมสินทรัพย์ หรือการลงทุน ตลอดจนการสร้างสินทรัพย์ในรูปแบบกรรมธรรม์ประกันชีวิต หรือ สัญญาประกันวินาศภัย เป็นต้น ซึ่งถือว่าเป็นบุคคลหนึ่งที่ทำหน้าที่คล้ายคลึงกับพระสาวกของพระพุทธศาสนา ดังพระภิกษุสงฆ์ที่ออกไปเผยแผ่พระศาสนา เพียงแต่ว่ามีรูปแบบงานธุรกิจพร้อมแนะนำให้ป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและทำให้เบาบางลงเช่น ค่าใช้จ่ายที่เกิดจากการเจ็บไข้ได้ป่วย การชดเชยรายได้ การตั้งกองทุนการศึกษา การบริหารภาษี หรือแม้กระทั่งการวางแผนมรดก การเผยแผ่พระศาสนาของสาวกในพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกัน มีหวังเพียงปรารถนาให้เห็นคุณค่าของการมีชีวิตอยู่ในโลกใบนี้ว่า เกิดมาเพื่ออะไร อะไรคือเป้าหมายที่แท้จริงของชีวิต ในระหว่างที่ดำเนินชีวิต เราจะต้องมีการวางแผนในการดำรงชีวิตอย่างไรบ้าง ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับกรอบมรดกสั่งสอนแนะนำแนวทางของนักเผยแผ่ศาสนาและจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายตามลำดับของการปฏิบัติในแต่ละขั้นตามที่หลักธรรมที่พระองค์ได้วางเป็นแนวทางไว้แล้ว

คำสำคัญ: การวางแผนการเงิน, ประกันชีวิต, พุทธธรรม

* อาจารย์ประจำหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต คณะพุทธศาสตร์ สาขาปรัชญามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Abstract

This Article is to study the Concept of propagation of teaching in Buddhism and Duties of Financial advisor in Present day. There are three purposes: 1) The propagation of Buddhism, 2) to study the duties of Financial planning in present day, 3) to compare between the propagation of disciple in Buddhism and the duties of financial planning. From case study I compare between the duties of them who are try to present the method for make happiness of peace according to Buddhism and for compensating revenue dead, income, sick etc., At the same time the propagation of teaching hope to that : the human can to attain to the goal in them life according to the Buddha.

Keywords: Financial planning, Assurance, Buddhadhamma.

๑. บทนำ

หลังจากที่พระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้แล้ว ทรงค้นพบอริยสัจ ๔ อริยมรรคมีองค์ ๘ หรือ กฎปฏิบัติสมุพบาท เป็นต้น พระองค์ก็ทรงตรวจดูเหล่าเวไนยสัตว์ว่า จะมีบุคคลใดบ้างที่จะเป็นสักขีพยานในการบรรลุธรรมของพระองค์ จนในที่สุดพระองค์ทรงจะนำเสนอหลักพุทธธรรมที่พระองค์ทรงค้นพบแก่ปัญจวัคคีย์ ซึ่งเรียกว่า อัมมจักรกัปปวัตตสูตร อันเป็นพระธรรมเทศนาครั้งแรกของพระองค์จนมีพระสาวกรูปแรกคือ พระอัญญาโกณฑัญญะ พร้อมทั้งอีก ๔ รูปในวันถัดมา และยังมีเหล่าอุบาสกอุบาสิกาเข้ามาบวชในพระพุทธศาสนา คือ พระยสะ กุลบุตร พร้อมบริวาร เป็นต้น หลังจากที่มีพระสาวกเกิดขึ้น พระพุทธเจ้าได้ทรงวางหลักธรรมทรงประกาศ หลักการเผยแผ่คำสอนที่พระองค์ทรงค้นพบแก่พระภิกษุผู้ที่จะออกแสวงหาทางหลุดพ้นว่า

ภิกษุทั้งหลาย! เราได้พ้นแล้วจากบ่วงเครื่องรัดทั้งปวง ทั้งที่เป็นของทิพย์ ทั้งที่เป็นของ มนุษย์ แม้ท่านทั้งหลายก็เช่นกัน ท่านทั้งหลายจงเที่ยวไปในชนบท เพื่อประโยชน์และความสุขแก่ชนเป็นอันมาก ต่างรูปต่างไปแต่ละทิศละทาง อย่าไปรวมกัน ๒ รูปในทางเดียวกัน จงแสดงธรรมประกาศพรหมจรรย์อันบริสุทธิ์บริบูรณ์สิ้นเชิง สัตว์ทั้งหลายที่มีกิเลสบังปัญญาจตุลีนในจักขุน้อยมีอยู่ เพราะโทษที่ไม่ได้ฟังธรรมย่อมเสื่อมจากคุณที่จะพึงได้พึงถึง แล้วผู้ตรัสรู้ธรรมจักมีขึ้นโดยลำดับ แม้เราก็จักไปยังอุรุเวลาเสนานิคมเพื่อแสดงธรรมเช่นกัน^๑

สำหรับนักวางแผนการเงินนั้น ณ ปัจจุบัน ก็ประจำอยู่ตามสถาบันการเงิน เช่น ธนาคาร บริษัทประกัน หรือ บริษัทหลักทรัพย์ เป็นต้น หน้าที่ของคนกลุ่มนี้ คือ ต้องออกไป

^๑ ศึกษาเพิ่มเติมได้จากพระสูตรชื่อ อัมมจักรกัปปวัตตสูตร

แนะนำ หรือ มีคนเดินเข้ามาปรึกษาเรื่อง การวางแผนการเงิน ไม่ด้านใดก็ด้านหนึ่ง เช่น การออมเงิน การวางแผนค่ารักษาพยาบาล การวางแผนมรดก การวางแผนภาษี ล้วนแล้วแต่เป็นสารประโยชน์แก่ประชาชนทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับสถานะการเงินของประชาชนด้วยว่าสามารถจะวางแผนในด้านใดได้บ้าง ซึ่งก็ต้องค่อยๆอุดรอยรั่วทางการเงิน เพื่อมุ่งไปสู่เป้าหมายของแต่ละบุคคลที่จะวางไว้ทั้งสิ้น เพราะชีวิตของทุกคน ตั้งอยู่บนความไม่แน่นอน ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนพระพุทธศาสนาว่า ด้วยเรื่องของการไม่ประมาทในชีวิตเช่นกัน

๑. อะไรคือสาเหตุที่พระพุทธเจ้าต้องเผยแผ่แนวคิดการวางแผน จากการศึกษาเปรียบเทียบการเผยแผ่งานของพระพุทธเจ้าทำให้ทราบข้อเท็จจริงเช่น พระองค์ทรงเป็นนักออกแบบการวางแผนชีวิตทั้งที่เป็นพระภิกษุ หรือ คฤหัสถ์ หรือที่เรียกว่า พุทธบริษัท ๔ โดยเน้นความสำคัญว่า ทุกคนต้องมีหน้าที่ ทุกคนต้องดูแลหน้าที่ตนเองตามหลักปฏิบัติที่พระองค์ได้วางกรอบไว้ ยกตัวอย่างเช่น พระภิกษุมีหน้าที่ปฏิบัติธรรมตามพระวินัยที่ทรงบัญญัติไว้ และทำหน้าที่เผยแผ่แนวทางอันประเสริฐของชีวิตในแต่ละช่วงวัย ส่วนคฤหัสถ์พระองค์ก็ทรงชี้แนะแนวทางดำเนินชีวิตสำหรับคฤหัสถ์ที่เรียกว่า คิหิวินัย ซึ่งปรากฏอยู่ในสังคาลสูตร^๒ ซึ่งกล่าวถึงหลักธรรมที่ควรประพฤติ ควรปฏิบัติ คือ ควรประพฤติเพื่อให้เกิดความดีงาม หรือ เป็นสิ่งที่ควรทำ และพึงหลีกเลี่ยงจากการประพฤติชั่ว ทำให้เกิดโทษได้ทั้งชีวิตตนเองและคนอื่น ๆ

จากการศึกษาพบว่า ด้วยอานุภาพของการบรรลุธรรมสูงสุดของพระองค์ทรงเห็นความทุกข์ยากของมวลมนุษยชาติ จึงเป็นเหตุให้พระองค์ผู้ทรงเปี่ยมด้วยพระปัญญาธิคุณ พระบริสุทธิคุณ และพระมหากรุณาธิคุณ อย่างหาที่สุดประมาณมิได้จึงทำให้พระองค์ได้วางหลักการเผยแผ่แนวคำสอนให้สาวกของพระองค์โดยไม่ได้เรียกร้องสิ่งตอบแทนใดๆทั้งสิ้น เพียงแต่พระองค์ทรงปรารถนานำมวลหมู่เหล่าเวไนยสัตว์ได้บรรลุธรรมตามที่พระองค์ทรงเห็นและมอบให้สาวกได้เผยแผ่ในลำดับต่อไป

๒. หลักธรรมที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนการเงิน

พระองค์ได้วางหน้าที่ของพระภิกษุ หรือ พุทธบริษัท ๔ ว่า หลังจากที่ได้ศึกษาและปฏิบัติแล้ว สิ่งหนึ่งที่จะขาดไม่ได้คือการทำหน้าที่เผยแผ่คำสอนของพระองค์ ซึ่งเป็นการสืบทอดแนวคิด หลักการปฏิบัติที่ถูกต้องแล้ว พระองค์ยังแนะนำแนวคิด คำสอน เรื่องของหน้าที่การวางแผนสินทรัพย์ต่างๆ ที่หามาได้เช่น หลักการใช้จ่ายทรัพย์ ๔ ส่วน^๓ หรือที่เรียกว่า โภควิภาค ๔ ประการ ดังต่อไปนี้

๑. เอเกน โภเค ภูณเชยฺย คือ ใช้จ่ายเลี้ยงตนเอง เลี้ยงคนที่ควรบำรุง และทำคุณประโยชน์

^๒ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๔๒-๒๗๔/๑๙๙-๒๑๘.

^๓ ที.ปา. (ไทย) ๑๑/๒๖๕๑๒๑๒.

๒. ทวีติ กมม ปโยชเย คือ ใช้ลงทุนประกอบการงาน ทำธุรกิจแนวทางที่ชอบ ๒ ส่วน

๓. จตุตถญ นิธาเปยฺย คือ การเก็บรักษาไว้ใช้ในคราวจำเป็น

นอกจากนี้ก็ยังมีการแสวงหา รักษา และครอบครองทรัพย์สมบัติที่หาได้ ก็เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น ซึ่งจะนำไปสู่คุณค่าว่าได้วางแผนชีวิตบริหารสินทรัพย์ได้อย่างแท้จริงอย่างที่เรียกว่า โภคาทียะ^๔ หรือ ประโยชน์ที่ควรถือหรือใช้จ่ายให้เป็นประโยชน์ ๕ ประการดังนี้

๑. เลี้ยงตัว เลี้ยงมารดาบิดา บุตร ภรรยา และคนในปกครองทั้งหลายให้เป็นสุข

๒. บำรุงมิตรสหาย และผู้ร่วมกิจการงานให้เป็นสุข

๓. ใช้ปกป้องรักษาสวัสดิการ ทำตนให้มั่นคงปลอดภัยจากภัยอันตราย

๔. ทำพละ คือ สละเพื่อบำรุงและบูชา ๕ อย่าง ๑) ญาติพละ สงเคราะห์ญาติ ๒) อติถิพละ ต้อนรับแขก ๓) ปุพฺพเปตพละ ทำบุญหรือสักการะอุทิศผู้ล่วงลับ ๔) ราชพละ บำรุงราชการด้วยการเสียภาษีอากร เป็นต้น ๕) เทวตาพละ ถวายเทวดา คือ ทำบุญอุทิศสิ่งที่เคารพบูชาตามความเชื่อถือ

๕. อุปถัมภ์บำรุงพระสงฆ์ และเหล่าบรรพชิตผู้ประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ผู้ไม่ประมาท มัวเมาในการดำเนินชีวิต

เมื่อแสวงหาโภคทรัพย์ได้แล้ว รู้จักแบ่งบริหารจัดการ เป็นรูปแบบที่ชัดเจน สามารถใช้โภคทรัพย์ได้อย่างสบายใจ เป็นประโยชน์แก่คนหมู่มาก

๓. วางแผนชีวิตแล้วจะได้อะไร

หลังจากที่ได้เห็นความสำคัญในการวางแผนชีวิต หรือ แนวทางปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมแล้วสิ่งที่ตามมาคือ คิหิสุข หรือสุขของคฤหัสถ์ สุขที่ควรได้รับด้วยความชอบธรรม ที่ผู้ครองเรือนได้วางแผนอันได้แก่

๑. อตฺถิสุข คือ สุขที่เกิดจากการมีทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจ ว่า ตนมีโภคทรัพย์ที่หามาได้ด้วยน้ำพักน้ำแรงอันเกิดจากความขยันหมั่นเพียรของตน โดยชอบธรรม

๒. โภคสุข คือ สุขที่เกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจว่า ตนได้ใช้ทรัพย์ที่หามาได้โดยชอบ เลี้ยงชีพ เลี้ยงผู้ควรเลี้ยง และบำเพ็ญประโยชน์

๓. อนณสุข คือ สุขที่เกิดจากการไม่เป็นหนี้ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจว่า ตนเป็นไท ไม่มีหนี้สิน ติดค้างใคร

๔. อนวัชชสุข คือ สุขเกิดจากความประพฤติไม่มีโทษ คือ ความภูมิใจ เอิบอímใจ ว่า ตนประพฤติสุจริต ไม่บกพร่องเสียหายใดๆ ไม่สามารถติเตียนในความพร่องได้ทั้งทางกาย ทางวาจา และทางใจ^๕

^๔ อง ปญจก. (ไทย) ๒๒/๔๑/๔๘.

^๕ อง จตุกก ๒๑/๖๒/๙๐.

พระพุทธเจ้าทรงตรัสสรรเสริญความสุขที่มีคุณค่ามากที่สุดคือ อนุวัชชสุข หรือ สุขที่เกิดจากการประพฤติไม่ให้โทษต่อตนเองและผู้อื่น

๔. ทำไมชีวิตต้องมีการวางแผนการเงินในยุคปัจจุบัน

การวางแผนเป็นแนวทางในการควบคุมชีวิตให้ดำเนินไปอย่างที่เราควรจะเป็น แทนที่จะปล่อยให้ชีวิตดำเนินไปอย่างไร้จุดหมาย การวางแผนการเงินจะช่วยให้เราลดภาระ ความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ตามหลักกฎไตรลักษณ์ ความไม่แน่นอนของชีวิตได้ การวางแผนการเงินถือว่าเป็นกระบวนการในการประเมินและปรับปรุงเพื่อให้เกิดฐานะการเงินที่มั่นคงของบุคคล ด้วยการศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องและการตัดสินใจของแต่ละบุคคล

Hallman and Rosenbloom^๖ ให้ความหมายว่า การวางแผนการเงิน คือ เป็นกระบวนการประเมิน สรรค์สร้าง และนำแผนการเงินของแต่ละบุคคลไปปฏิบัติ เพื่อให้เกิดความสำเร็จตามเป้าหมายทางการเงินที่ต้องการให้บรรลุ

การวางแผนการเงิน หมายถึงการพยายามเชื่อมต่อช่องว่างทางการเงินระหว่าง “เราอยู่ ณ ที่ใดในปัจจุบัน” กับ “เราต้องการไป ณ ที่ใดในอนาคต”^๗ ภายใต้เงื่อนไขข้อจำกัดเฉพาะของแต่ละบุคคลและยังต้องมีการเพิ่มเติมศึกษาหาความรู้เสริมทักษะในด้านอื่นควบคู่กันไปด้วย เช่น การลงทุน การประกันชีวิต การจัดการมรดก และการวางแผนภาษี เป็นต้น

นอกจากวิธีการทำงานของมนุษย์แล้วยังมีวิธีการที่เงินสร้างเงินด้วยตัวของเขาเอง ซึ่งมีอิทธิพลในการขับเคลื่อนกิจกรรมต่างๆของมนุษย์ เพราะต้องใช้เงิน ทำอย่างไร เงินจึงจะแบ่งเบาภาระหน้าที่ของเรา เงินจะช่วยให้เราทำอะไรเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งต้องศึกษาเพิ่มเติมอัตราหรือพลังการเติบโตของเงิน ที่จะช่วยต่อสู้กับภาวะอำนาจของเงินเฟ้อ

ดังนั้นการวางแผนการเงินในยุคปัจจุบันยังมีความสำคัญต่อบุคคลในครอบครัวหรือในองค์กรต่างๆที่มีการกระจายการทำหน้าที่ของเพื่อให้เกิดการขับเคลื่อนในการพัฒนารอบด้านได้ เพราะการวางแผนถือว่าเป็นปัจจัยขับเคลื่อนทำให้เกิดโอกาสพัฒนาและนำไปสู่เป้าหมายได้

๕. วิธีการวางแผนการเงินในยุคปัจจุบัน

การวางแผนการเงินย่อมจะต้องมีการกล่าวอ้างถึงการวางแผนประกันภัย ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการวางแผนการเงินรอบด้าน สังคม ประเทศชาติที่พัฒนาแล้วจะให้ความสำคัญกับการวางแผนประกันภัยควบคู่กันไปด้วย เพราะเป็นอีกหนึ่งวิธีที่ช่วยลดความเสี่ยงของการ

^๖ Hullman, Victor G. and Jerry S. Rosenbloom, Personal Finance Planning, 6th ed. 2000, McGraw-Hill.

^๗ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน และคณะ หลักสูตรวางแผนการเงิน ชุดวิชาที่ ๑ พื้นฐาน การวางแผนการเงิน. กรุงเทพมหานคร หน้า๕.

สูญเสียทางการเงินที่ไม่คาดหวัง แม้ว่าบางครั้งอาจไม่สามารถทดแทนความเสียหายได้ทั้งหมด แต่ก็ยังสามารถชดเชยความเสียหายที่เกิดขึ้นได้ในบางส่วน ดังนั้นการประกันภัยจะเป็นพื้นฐานที่มนุษย์ทุกคนควรให้ความสำคัญ โอนความเสี่ยงภัยไปให้กับองค์กรที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ตั้งแต่บริษัทประกันบ้าง หน่วยงานการที่มีการค้าประกัน การทำงานในองค์กรที่มีสวัสดิการ ตลอดจนไปถึงหน่วยรัฐบาลในที่สุด เพราะนี่คือปัญหาความเสี่ยงภัยที่ทุกคนต้องรับผิดชอบไม่มากนัก

หากกล่าวถึงการวางแผนการเงินย่อมต้องกล่าวถึงการวางแผนการประกันภัยซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นพื้นฐานที่เราจะต้องมีการวางแผนเพื่ออุดรอยรั่วปัญหาความเสี่ยงภัยที่อาจเกิดขึ้นเช่น ปัญหาค่าใช้จ่ายหากมีใครคนใดคนหนึ่งจากไปก่อนวัยอันควร การเจ็บไข้ได้ป่วยที่มีสวัสดิการไม่เพียงพอ การวางแผนกองทุนการศึกษา การวางแผนมรดกไว้ให้กับคนรุ่นหลัง และสุดท้ายคือการวางแผนการลงทุน การวางแผนการเงินเหล่านี้จะได้รับคำแนะนำจากนักวางแผนการเงิน ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีกลุ่มบุคคลเหล่านี้ช่วยขับเคลื่อนแนะนำขับเคลื่อนเพื่อป้องกัน ลดความเสี่ยงภัย และ เพื่อสร้างโอกาสให้เงินทำงานและงอกเงยจากการลงทุนในสินทรัพย์ต่างๆ

๕.๑ ความสำคัญของการวางแผนการประกันภัย

การประกันภัยถือว่าเป็นส่วนสำคัญของการวางแผนการเงินทั้งนี้ก็เพื่อประโยชน์ดังต่อไปนี้คือ

๕.๑.๑ เพื่อลดปัญหาและความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยการเตรียมความพร้อมที่จะจัดการกับความเสี่ยนั้นๆ การได้รับการชดเชยค่าเสียหาย เปิดโอกาสให้บุคคลและครอบครัวสามารถมีฐานะทางเศรษฐกิจเหมือนเดิมได้หลังเกิดความสูญเสีย

๕.๑.๒ ทำให้การดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลแต่ละครอบครัวบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ลดความกลัวและความกังวลใจ รวมทั้งสร้างความเชื่อถือได้ เพราะสามารถใช้การประกันภัยเป็นเครื่องมือในการโอนความเสี่ยงภัย

๕.๑.๓ ลดความซ้ำซ้อนในการจัดการความเสี่ยง จากการเลือกใช้วิธีการจัดการความเสี่ยงที่เหมาะสมและประหยัด^๔

หลังจากที่เห็นความสำคัญของการวางแผนการเงิน การวางแผนการประกันภัยต่างๆคือปัจจัยทำให้สังคมเปลี่ยนไป ที่เราต้องตระหนักในเรื่องการวางแผนการเงินซึ่งได้แก่คนอายุยืนขึ้น โครงสร้างสังคมเปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะเมื่อก่อนเคยอยู่กันเป็นครอบครัวใหญ่ แต่ ณ ปัจจุบัน เริ่มมีครอบครัวขนาดเล็กอย่างมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ หรือบางทีการดูแลสวัสดิการไม่เพียงพอ จึงทำให้หันมาให้ความสำคัญกับการวางแผนมากยิ่งขึ้น

^๔ ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน และทีมงาน. ชุดวิชาที่ ๓ การวางแผนการประกันภัย, กรุงเทพมหานคร, หน้า ๘

๕.๒ ขั้นตอนในการวางแผนการเงินในยุคปัจจุบัน

การวางแผนการเงินย่อมมีวิธีการวางแผนที่แตกต่างกันออกไปซึ่งขึ้นอยู่กับปัจจัยและความพร้อมแต่ละบุคคล แต่ละครอบครัว ดังต่อไปนี้

๑. กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ทางการเงิน

ในการวางแผนการเงิน ควรจะเริ่มต้นจากการมีเป้าหมายทางการเงินอย่างคร่าวๆหรือชัดเจนยิ่งดี เพื่อจะอุดรอยรั่วเรื่องอะไรบ้าง ต้องใช้เวลานานเท่าไร ในการวางแผน เช่น อยากจะเกษียณการทำงานตอนอายุเท่าไร มีเงินใช้หลังเกษียณเท่าไรจึงจะเพียงพอ อยากจะเตรียมกองทุนการศึกษาไว้ให้บุตร คาดว่าประมาณเท่าไร เรียนจบถึงระดับไหน จึงจะพอดี หรือ การจัดสรรมรดกให้ลูกหลาน ต้องทำอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งการหาเป้าหมายค่ารักษาพยาบาลในแต่ละปี แต่ละช่วงอายุ หรือ โรคภัยต่างๆ ต้องใช้งบประมาณเท่าไรจึงจะเพียงพอ

๒. การรวบรวมข้อมูล เป็นการรวบรวมข้อมูลทางการเงินทั้งของตนเอง ครอบครัว และสถานะรอบด้านเศรษฐกิจ เพื่อเอามาวิเคราะห์ เช่น รายรับ, รายจ่าย, ทรัพย์สิน, หนี้สิน, ภาระผูกพัน, ดอกเบี้ย หรือ ทิศทางการลงทุนในอนาคต

๓. วิเคราะห์และประเมินสถานะทางการเงิน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อหาสถานะทางการเงินปัจจุบันว่า ตอนนี้มีเงินเก็บสุทธิเท่าไร ยังขาดอีกเท่าไรเพื่อที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และมีทางเลือกอะไรบ้างที่จะก้าวไปสู่เพื่อบรรลุเป้าหมายนั้นได้

๔. จัดทำแผนการเงิน หลังจากวิเคราะห์เงื่อนไขและข้อจำกัดต่างๆแล้ว ให้ประเมินทางเลือกที่ดีที่สุดแล้วเขียนแผนการเงินที่สอดคล้องกับเป้าหมายของเรา ภายใต้สมมติฐานและข้อมูลที่รวบรวมไว้

๕. นำแผนไปปฏิบัติ หลังจากเขียนแผนเป้าหมาย วิเคราะห์ข้อมูลเสร็จแล้วต่อไปต้องลงมือทำในกรอบเวลาเท่าไร เช่น ต้องการออมเงินเดือนละเท่าไร ลงทุนอะไรบ้าง กี่ส่วน หรือ ทำประกันสุขภาพเพิ่มอะไรบ้าง และตรวจสอบว่า ครบเพียงพอครอบคลุม พอที่จะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้หรือไม่

๖. ติดตามและกำกับให้เป็นไปตามแผน หลังจากที่เราวางแผนไปได้สักช่วงเวลาหนึ่งแล้ว ผู้วางแผนต้องหมั่นตรวจสอบและประเมินผลที่เกิดขึ้นว่า ได้ผลตามที่คาดหวังหรือไม่ สมมติฐานที่วางไว้มีการเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่อย่างไร และควรจะมีการปรับเปลี่ยนแผนให้สอดคล้องกับภาวะที่เปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ และมีการทบทวนแผนการวางแผนการเงินอยู่อย่างสม่ำเสมอ^๔

^๔ บรรยง วิทยวีรศักดิ์, “การวางแผนการเงินอย่างง่าย”, Lica Year Magazine, ปีที่ ๔๓ (สิงหาคม, ๒๕๕๐), หน้า ๕๖-๕๗.

๕.๓ ประโยชน์ของการวางแผนการเงิน

การวางแผนการประกันภัยที่ดีแล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตนเอง ครอบครัว และสังคมโดยรวม ดังนี้

๕.๓.๑ ช่วยให้ผู้บุคคลบรรลุเป้าหมายในการวางแผนการเงินส่วนบุคคล ครอบครัว ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๕.๓.๒ ช่วยให้ผู้บุคคลประหยัดเงินและลดความซ้ำซ้อนของความคุ้มครอง เพราะได้ พิจารณาข้อมูลทั้งหมดอย่างรอบคอบ

๕.๓.๓ ช่วยควบคุมสถานการณ์ทางการเงินส่วนบุคคลได้เพราะมีการวางแผนใน การลดความเสี่ยงทางการเงินไว้ล่วงหน้า

๕.๓.๔ ช่วยลดความวิตกกังวล ทั้งก่อนและหลังเกิดความสูญเสีย การเจ็บไข้ได้ป่วย การชดเชยจากการทุพพลภาพ หรือ ประสบอุบัติเหตุไม่สามารถทำงานได้ เช่นหัวหน้า ครอบครัว เสาหลักหรือผู้ที่หารายได้เข้าครอบครัว หากมีการวางแผนประกันภัยไว้ล่วงหน้า ย่อมจะคลายวิตกกังวล เพื่อไม่ประมาทในชีวิตและทำให้เกิดความสงบสุขได้

๕.๓.๕ ช่วยทำให้ระบบและสถาบันการเงิน มีแหล่งเงินทุนเพื่อระดมทุน เพราะเบี้ย ประกันภัยต่างๆที่รับเข้ามาไม่ได้ถูกจ่ายใช้ไปทันที แต่มีการระดมทุนเพื่อให้กองทุนเหล่านี้มี การออกเงยจากการนำเงินทุนไปลงทุนตามหลักกฎหมายที่กำหนดไว้^{๑๐} เป็นต้น

ดังนั้นบทบาทของการวางแผนการเงินก็คือ การที่จะพยายามหาวิธีการต่างๆที่จะ ลดผลกระทบด้านลบทางการเงินที่ไม่สามารถมองเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงของ สิ่งแวดล้อมทางเศรษฐกิจที่นับวันยิ่งมีความสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้นเรื่อยๆ

๖. เปรียบเทียบการเผยแผ่พระศาสนาของพระพุทธเจ้ากับหน้าที่ของนักวางแผนการเงิน

พระพุทธเจ้า หลังจากที่ได้ตรัสรู้แล้ว พระองค์ทรงมองหาสักขีพยาน เพื่อยืนยันใน พระอริยมรรคที่พระองค์ทรงค้นพบ และกำเนิดพระสาวกสำเร็จเป็นพระอรหันต์มีพระอัญญา โณทัญญะ เป็นต้น จากนั้นพระองค์ทรงวางแผนเผยแผ่ เพื่อสร้างทีมงานในการนำอริยมรรค ที่พระองค์ค้นพบ ออกไปเผยแผ่ เช่น มีการไปเผยแผ่ให้ชลิฏ ๓ พี่น้อง อันมี อรุณเวลากัสสปะ คยาก็สสปะ และ นทิกัสสปะ ตลอดจนนำหลักธรรมไปประดิษฐาน ณ กรุงราชคฤห์ ได้ให้ พระสาวกนำหลักธรรมเหล่านี้ออกไปเผยแผ่แก่ประชาชนเป็นจำนวนมาก ในยุคพุทธกาล

ในส่วนหลักธรรมที่พระองค์ทรงสอนให้สาวก และเอาไปเผยแผ่ ก็มีหลากหลาย ระดับ มีตั้งแต่ ระดับคิปปิปฏิบัติ จนไปถึง สมณะปฏิบัติ เช่นว่า ในสมัยพุทธกาลกล่าวถึงปัจจัย ที่เป็นเครื่องอาศัยในการดำรงชีวิตของมนุษย์ยังถือว่าไม่สลับซับซ้อนมากนัก ปัจจัยเหล่านั้น ได้แก่ ๑) อาหาร ๒) ที่อยู่อาศัย ๓) เครื่องนุ่งห่ม และ ๔) ยารักษาโรค ผู้คนส่วนมากยังอยู่

^{๑๐} ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน และทีมงาน, ชุดวิชาที่ ๓ การวางแผนการ ประกันภัย, กรุงเทพมหานคร, หน้า ๙.

รวมตัวกันเป็นครอบครัวใหญ่ มีเป้าหมายชีวิตที่เรียบง่ายและเข้าใจ พระสัทธรรม การดำเนินชีวิตที่พระพุทธเจ้าประกาศไว้โดยเฉพาะหลักหน้าที่ หรือที่เรียกว่า ทิศ ๖ มีกล่าวไว้ในสังคัลลสูตร^{๑๑} เป็นพระสูตรสำคัญที่ชี้แนะแนวทางวางแผนชีวิต การวางแผนสินทรัพย์ตามหลักพระพุทธศาสนาอย่างละเอียดในยุคนั้น ซึ่งนอกจากนี้ ยังมีแนวคิดให้มีการสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่น ๆ โดยมีตัวเราเป็นศูนย์กลางที่จะประสานงานเกี่ยวข้องกับคนรอบด้านได้อย่างดีเยี่ยม ส่วนหลักธรรมสำหรับนักบวช หรือ สมณะปฏิบัติ คือ การวางแผนชีวิตสมณะในการบำเพ็ญธรรมในลำดับขั้นต่างๆหรือตามสถานะพระอริยบุคคลตั้งแต่พระโสดาบัน พระสกทาคามี พระอนาคามี และพระอรหันต์ ซึ่งขึ้นอยู่กับสภาวะธรรมที่เข้าถึงได้ อันเกิดจากการขัดเกลา กิเลสอาสวะต่างๆไปจากจิตใจของท่านเหล่านั้นได้

สำหรับหน้าที่ของนักวางแผนการเงิน คือ ออกไปปกป้อง วางแผน อุดรอยรั่ว ความเสี่ยง อันเกิดจากการสูญเสีย ของประชาชน หรือ สำหรับในยุคปัจจุบัน การวางแผนการเงินเริ่มมีบทบาท เครื่องมือในการวางแผนการเงินมีการพัฒนา สลับซับซ้อนมากขึ้นกว่าแต่ก่อน ไม่ใช่เพราะเรื่องปัจจัย ๔ เท่านั้นที่มีความสำคัญ “เงิน” ซึ่งต่างยอมรับว่า เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญไม่แพ้ปัจจัย ๔ ข้างต้นที่กล่าวมาแน่นอน แต่ เงิน มีอำนาจที่เป็นตัวขับเคลื่อนที่ทำให้มนุษย์จะอยู่เหนือเงิน หรือ อยู่ภายใต้อำนาจของเงิน และจะมีแนวคิดให้เงินมีการออกเงย ตามกาลเวลาอย่างไร เอาเงินไปลงทุนอย่างไร ซึ่งในสมัยพุทธกาลก็มีกล่าวไว้บ้างแต่ไม่ละเอียดมากนัก แต่ในปัจจุบัน ชีวิตมนุษย์เริ่มมีความต้องการเพิ่มมากขึ้นบ้าง มีการแข่งขันแทบจะทุกด้าน แม้กระทั่งว่า ปัจจัยที่เป็นตัวขับเคลื่อนที่เรียกว่า “เงิน” ก็ยังมีการแข่งขันเพื่อสร้างผลผลิตในตัวของตัวเองและเป็นตัวที่ต้องวางแผนกับเงิน ถ้าไม่รู้เรื่องเงิน ว่ามีคุณค่า อย่างไร สินค้า หรือผลิตภัณฑ์ทางการเงินมีการพัฒนามากยิ่งขึ้น จนบางครั้งมนุษย์ไม่สามารถเรียนรู้ได้หมด แต่ก็ต้องค่อยเป็นค่อยไป โดยอาศัยความรู้จากนักวางแผนการเงิน ผู้ซึ่งทำหน้าที่คล้ายนักเผยแผ่พระศาสนา แต่เป็นการเสนอแนะแนวทางหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น เพราะภัยที่เกิดขึ้นย่อมนำมาซึ่งความทุกข์

๗. สรุป

ชีวิตมนุษย์ในยุคอดีตสู่ปัจจุบันย่อมมีการเปลี่ยนแปลงสลับซับซ้อนมากยิ่งขึ้น แนวคิด ค่านิยม ก็เปลี่ยนแปลงไป การวางแผนชีวิตก็ต้องระมัดระวังในการวางแผน ไม่ว่าจะเป็นการวางแผนชีวิต การวางแผนโอนความเสี่ยงภัยซึ่งภัยจะมารอบด้านไม่ว่า ภัยจากการจากไปก่อนวัยอันควร ภัยจากการเจ็บป่วยด้วยโรคร้ายแรง ภัยจากการไม่สามารถทำงานได้ เป็นต้น นักเผยแผ่พระศาสนาย่อมแนะนำแนวทางการดำเนินชีวิต เป้าหมายของชีวิต วิธีไปสู่เป้าหมายตามแนวพุทธธรรม ล้วนแต่ต้องการบรรเทาความทุกข์ ส่วนนักวางแผนการเงิน มีหน้าที่ลักษณะคล้ายคลึงกัน หากแต่มีรูปแบบการทำงานค่อยๆที่ชัดเจนและพัฒนาอยู่

^{๑๑} ดูรายละเอียดเพิ่มเติมได้ในสังคัลลสูตร ใน ที.ปา.อ.๒๖๖-๒๗๓/๑๔๔-๑๕๐

ตลอดเวลา เพราะความสลับซับซ้อนของสังคมเริ่มมีมากขึ้น โลกมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อยู่ตลอดเวลา จึงเป็นเรื่องที่มนุษย์ในยุคนี้ทุกคนต้องใส่ใจในการวางแผน ไม่ว่าจะอยู่ในสถานะอะไรก็ตาม ล้วนมีหน้าที่ต้องวางแผนไม่วางแผนชีวิตก็วางแผนการเงินเพราะ ๒ อย่างนี้เป็นเรื่องเดียวกันไม่มากก็น้อย

บรรณานุกรม

๑. ภาษาไทย

(ก) ข้อมูลปฐมภูมิ

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

(ข) ข้อมูลทุติยภูมิ

(๑) หนังสือ :

บรรยง วิทย์วิรศักดิ์. “การวางแผนการเงินอย่างง่าย”, Lica Year Magazine, ปีที่ ๔๓ (สิงหาคม , ๒๕๕๐).

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน และทีมงาน. ชุดวิชาที่ ๓ การวางแผนการประกันภัย. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๓

ศูนย์ส่งเสริมการพัฒนาความรู้ตลาดทุน และคณะ. หลักสูตรวางแผนการเงิน ชุดวิชาที่ ๑ พื้นฐาน การวางแผนการเงิน. กรุงเทพมหานคร. ๒๕๕๓.

๒. ภาษาอังกฤษ

(1) Book :

Hullman, Victor G. and Jerry S. Rosenbloom, *Personal Finance Planning*, 6th ed. 2000, McGraw-Hill.